

ปิดฉากเจ้าเมือง **‘บรรหารปรี’**

สิ้นสุดการเมืองไทยยุค 90's ?

ปิดฉากเจ้าเมือง ‘บรรหาร’

สิ้นสุดการเมืองไทยยุค 90

6 ย้อยชื่อของ บรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี ที่ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 21 เมษายนที่ผ่านมา ต้องมีภาพของจังหวัดสุพรรณบุรีควมคุมด้วยเสมอ

เป็นที่รู้กันว่าในสมัยที่เขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นงบประมาณจำนวนมากถูกทุ่มลงไปที่สุพรรณบุรีจังหวัดบ้านเกิดนำไปสู่การพัฒนาอย่างรวดเร็วเปลี่ยนแปลงสภาพจังหวัดชนบททางไกลให้เจริญขึ้นอย่างก้าวกระโดด

ตลอดชีวิตการเมืองของ “มังกรแดง” แม้จะมีภาพแง่ลบที่คนบางส่วนไม่ชอบ แต่ปฏิเสธไม่ได้เขาเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง อันเป็นจุดเริ่มต้นการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ที่ได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด

สไตล์การบริหารงานแบบถึงลูกถึงคนแบบ “หลงฐู” เองอาจไม่ถูกจริตคนไทยที่มองว่าเป็นการล้วงลูก อีกทั้งภาพการเมืองยุคก่อนปี 2540 มีความเด่นชัดในความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ อันจะเห็นได้ชัดเจนจากการเกิดขึ้นของเจ้าพ่อผู้มีอิทธิพลระดับจังหวัดและภูมิภาค ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าอดีตนายกฯ บรรหารเองก็เกิดขึ้นและเติบโตในระบบนี้อย่างเด่นชัด

การสิ้นสุด “เจ้าพ่อสุพรรณบุรี” นายหนึ่งจะพูดได้หรือไม่ว่าเป็นการปิดฉากการเมืองยุค 90's

นอกจากอนาคตพรรคชาติไทยพัฒนาในฐานะพรรคการเมืองขนาดกลางแล้ว ยังนำคิดต่อไปถึงอนาคตการเมืองไทยในยุคผลัดใบนักการเมืองยุคเก่า

บรรหารบุรี
ระบบอุปถัมภ์ที่ลงลึกถึงจิตใจ

อธิบดีกรมโยธาสองท่านเป็นชาวสุพรรณ ชีวิตการเมืองของคุณบรรหารก่อนเล่นการเมืองได้เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสำคัญ นอกจากประสบความสำเร็จในฐานะนักธุรกิจต่างจังหวัดแล้วยังมีการบริจาคเข้าท้องถิ่น เริ่มจากการบริจาคตึกโรงพยาบาล สร้างโรงเรียนหลายแห่ง และเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนลูกเสือชาวบ้านซึ่งเป็นขบวนการของฝ่ายอนุรักษนิยม

“คุณบรรหารเริ่มอาชีพนักการเมืองจากพรรคชาติไทย ขณะชาตลอยในการเลือกตั้ง จากเลขาธิการพรรค เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อเป็นนายกฯ เขามิบทบาทสำคัญในการพัฒนาสาธารณูปโภคในสุพรรณบุรี โดยเฉพาะถนนและโรงเรียน ทุ่มงบประมาณรัฐมากเป็นประวัติการณ์ โดยไม่สัมพันธ์กับจำนวนประชากรในพื้นที่ ถามว่าทำไมคนสุพรรณขึ้นชอบก็เพราะคุณ

การเมืองในจังหวัดตกอยู่ในกำมือคุณบรรหาร ส.ส.ทั้งหมดอยู่ในเครือข่ายของเขา แต่เมื่อพรรคชาติไทยถูกยุบ เกิดพรรคชาติไทยพัฒนา โดย ชุมพล ศิลปอาชา น้องชายของเขา หลังปี 2551 ไม่มีคนในตระกูล ศิลปอาชาลงเล่นการเมืองพื้นที่ แต่ยังคงมีเครือข่าย ส.ส.อยู่ แต่ในการเลือกตั้งปี 2554 สหรัฐ กุลศรี เป็น ส.ส.พรรคเพื่อไทยคนแรกที่สามารถเจาะฐานเสียงพื้นที่คุณบรรหารได้

“การเลือกตั้งครั้งต่อไปก็มีโอกาสที่พรรคอื่นจะได้ฐานเสียงที่สุพรรณบุรี แม้เครือข่ายบรรหารจะยังลงเลือกตั้งอยู่ เพราะ ส.ส.ในพรรคหลายคนไม่มีเหตุผลที่จะอยู่กับชาติไทยพัฒนาต่อและอาจหันไปขบประชาธิปไตยและเพื่อไทยแทน ผมคิดว่าจากนี้พื้นที่ของคุณบรรหารจะอยู่ในประวัติศาสตร์สุพรรณบุรีในฐานะผู้

บรรหารบุรี ระบบอุปถัมภ์ที่ลงลึกถึงจิตใจ

ดร.โยชิโนริ นิชิซากิ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ผู้เขียน Political Authority and Provincial Identity in Thailand : The Making of Banham-buri กล่าวว่า ตนใช้เวลาในการวิจัยเรื่องการเมืองในสุพรรณบุรีและบรรหารเป็นเวลานาน เขามีลักษณะที่ขัดกันเอง โดยคนกรุงเทพฯจะไม่ชอบ แต่คนสุพรรณนิยมชมชอบมาก ภาพลักษณ์ของคุณบรรหารที่คนทั่วไปจดจำได้มีภาพที่ไม่ดี เกี่ยวกับเรื่องคอร์รัปชัน

“คุณบรรหารเกิดที่ อ.เมือง สุพรรณบุรี ในครอบครัวค้าขายที่อพยพมาจากประเทศจีน พ่อเขาก่อตั้งสมาคมชาวจีนที่สุพรรณบุรี พออายุ 17 พ.ศ.2492 คุณบรรหารย้ายเข้ากรุงเทพฯ ใช้เวลา 4 ปี ช่วยพี่ชายขายกาแฟที่ถนนหลานหลวง ใกล้กรมโยธาธิการ แล้วตั้งบริษัท สหศรีชัยก่อสร้าง รับประมูลก่อสร้างจากกรมโยธาฯ งานใหญ่คือการวางท่อประปาต่างจังหวัด 10 ปี ช่วงนั้น

อธิบดีกรมโยธาสงฆ์ท่านเป็นชาวสุพรรณ ชีวิตการเมืองของคุณบรรหารก่อนเล่นการเมืองได้เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสำคัญ นอกจากประสบความสำเร็จในฐานะนักธุรกิจต่างจังหวัดแล้วยังมีการบริจาคเข้าท้องถิ่น เริ่มจากการบริจาคตึกโรงพยาบาล สร้างโรงเรียนหลายแห่ง และเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนลูกเสือชาวบ้านซึ่งเป็นขบวนการของฝ่ายอนุรักษนิยม

“คุณบรรหารเริ่มอาชีพนักการเมืองจากพรรคชาติไทย ขณะขาดลอยในการเลือกตั้ง จากเลขาธิการพรรค เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อเป็นนายกฯ เขามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสาธารณูปโภคในสุพรรณบุรี โดยเฉพาะถนนและโรงเรียน ทุ่มงบประมาณรัฐมากเป็นประวัติการณ์ โดยไม่สัมพันธ์กับจำนวนประชากรในพื้นที่ ถามว่าทำไมคนสุพรรณชื่นชอบก็เพราะคุณบรรหารช่วยพัฒนาสุพรรณ คนก็เลยโหวตให้คุณบรรหาร”

ดร.โยชิโนริกล่าวว่า สถานะต่างๆ ของคุณบรรหารในสุพรรณบุรี เกิดจากโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ทำให้คนสุพรรณเกิดความภูมิใจในท้องถิ่น โดยก่อนหน้านี้คนสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดล้าหลัง งบประมาณไม่เคยลงไปถึง ทำให้คนสุพรรณรู้สึกอายเป็นคนบ้านนอกเหมือนลูกเมียน้อย แต่คุณบรรหารทำให้คนสุพรรณเกิดความภูมิใจจนสามารถขีดหน้าชูตาได้มากกว่าจังหวัดใกล้เคียง เป็นการเมืองแบบสร้างความเป็นจังหวัดนิยม

ส่วนอนาคตการเมืองหลังการจากไปของคุณบรรหาร ดร.โยชิโนริมองว่า หลังพรรคชาติไทยถูกยุบ คำว่า บรรหารบุรีและภาพลักษณ์ความเป็นตัวแทนการเมืองสุพรรณบุรีของคุณบรรหารได้ถูกสลายไป

“สุพรรณบุรีก็กลายมาเป็นบรรหารบุรีได้เพราะ

การเมืองในจังหวัดตกอยู่ในกำมือคุณบรรหาร ส.ส.ทั้งหมดอยู่ในเครือข่ายของเขา แต่เมื่อพรรคชาติไทยถูกยุบ เกิดพรรคชาติไทยพัฒนา โดย ทุมพล ศิลปาอาชา น้องชายของเขา หลังปี 2551 ไม่มีคนในตระกูล ศิลปาอาชาลงเล่นการเมืองพื้นที่ แต่ยังคงมีเครือข่าย ส.ส.อยู่ แต่ในการเลือกตั้งปี 2554 สหรัญ กุลศรี เป็น ส.ส.พรรคเพื่อไทยคนแรกที่สามารถเจาะฐานเสียงพื้นที่คุณบรรหารได้

“การเลือกตั้งครั้งต่อไปก็มีโอกาสที่พรรคอื่นจะได้ฐานเสียงที่สุพรรณบุรี แม้เครือข่ายบรรหารจะยังลงเลือกตั้งอยู่ เพราะ ส.ส.ในพรรคหลายคนไม่มีเหตุผลที่จะอยู่กับชาติไทยพัฒนาต่อและอาจหันไปขบประชาธิปัตย์และเพื่อไทยแทน ผมคิดว่าจากนี้พื้นที่ของคุณบรรหารจะอยู่ในประวัติศาสตร์สุพรรณบุรีในฐานะผู้พัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี” ดร.โยชิโนริกล่าว

ปัจจัยกำเนิดเจ้าพ่อ-ผู้มีอิทธิพล

อีกความเห็นจากนักวิชาการ ผศ.เวียงรัฐ เนติโพธิ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า คุณบรรหารมีลักษณะเป็นเจ้าพ่อ-ผู้มีอิทธิพลที่ไม่ใช้ความรุนแรง การจะมองลักษณะร่วมที่สร้างผู้มีอิทธิพลขึ้นมา ต้องมองจากปัจจัย 4 อย่าง

1.ระบอบทางการเมือง คุณบรรหารโตมาจากระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นประชาธิปไตยระดับรัฐสภา กลไกนโยบายสาธารณะยังรวมศูนย์ ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น พรรคการเมืองอ่อนแอ เอื้อให้เกิดผู้มีอิทธิพล เพราะพวกเขาลำคึกกว่าพรรค บุญคุณสำคัญกว่าหีบบัตร ไม่มีการถ่วงดุล

รพการบุรี' ไทยยุค 90's ?

โยชิโนริ นิชิซากิ

เวียงรัฐ เนติโพธิ์

นิกร จ่านอง

การเมืองในจังหวัดตกลอย'ในกำมือคุณบรรหาร ส.ส.ทั้งหมดอยู่ในเครือข่ายของเขา แต่เมื่อพรรคชาติไทยถูกยุบ เกิดพรรคชาติไทยพัฒนา โดย ชูมพล ศิลปอาชา น้องชายของเขา หลังปี 2551 ไม่มีคนในตระกูล ศิลปอาชาลงเล่นการเมืองพื้นที่ แต่ยังคงมีเครือข่าย ส.ส.อยู่ แต่ในการเลือกตั้งปี 2554 สหรัฐ กุลศรี เป็น ส.ส.พรรคเพื่อไทยคนแรกที่สามารถเจาะฐานเสียงพื้นที่ คุณบรรหารได้

“การเลือกตั้งครั้งต่อไปก็มีโอกาสที่พรรคอื่นจะได้ฐานเสียงที่สุพรรณบุรี แม้เครือข่ายบรรหารจะยังลงเลือกตั้งอยู่ เพราะ ส.ส.ในพรรคหลายคนไม่มีเหตุผลที่จะอยู่กับชาติไทยพัฒนาต่อและอาจหันไปซบพรรคอื่นบ้างและเพื่อไทยแทน ผมคิดว่าจากนี้พื้นที่ของคุณบรรหารจะอยู่ในประวัติศาสตร์สุพรรณบุรีในฐานะผู้พัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี” ดร.โยชิโนริกล่าว

ปัจจัยกำเนิดเจ้าพ่อ-ผู้มีอิทธิพล

2.คุณลักษณะของรัฐ ในแง่ปฏิสัมพันธ์กับสังคม เมื่อเกิดนโยบายที่ใกล้ชิดประชาชน คนได้รักษาฟรี เรียนฟรี คนมีบ้านมีนอกภาครัฐจะมีความหมาย และในแง่การกระจายอำนาจ ขณะที่รัฐรวมศูนย์ขาดประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงการดำรงอยู่ของผู้มีอิทธิพล

3.ลักษณะทางอุดมการณ์ เจ้าพ่อ ผู้มีอิทธิพล มาเพียทั่วโลกเป็นฝ่ายขวา สนับสนุนการรวมศูนย์อำนาจ ขณะที่เจ้าพ่อไทยไม่ได้เป็นฝ่ายขวา แต่อุดมการณ์ของไทยทั้งหมดเป็นฝ่ายขวาแทบไม่มีเสรีนิยมเลย ผู้มีอิทธิพลจึงมีอุดมการณ์สอดคล้องกับชาตินิยมแบบไทยๆ

4.ภาคประชาชน ผู้มีอิทธิพลอยู่ได้เมื่อประชาชนด้อยโอกาสไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ แต่เมื่อถูกทำให้มีการศึกษา มีความตื่นตัวทางการเมืองก็ไม่จำเป็นต้องมีผู้มีอิทธิพล

“แต่ถ้าปัจจัย 3 ข้อแรกย้อนกลับมาในรัฐธรรมนูญที่จะเกิดขึ้น การเลือกตั้งถูกจำกัดให้แคบลง กลไกรัฐถูกทำให้รวมศูนย์ อุดมการณ์ถูกทำให้เป็นชาตินิยมแบบ

ในงานศพของคุณบรรหาร อดีตนายกฯทุกคนมาร่วมงาน มีนักการเมืองหลายฝ่ายอยู่ในงานเดียวกัน สะท้อนภาพว่าคุณบรรหารมีอะไรที่พิเศษ

“ผมอยู่กับท่านมา 28 ปี ผมคิดว่าคนนี้เป็นคนพิเศษ เขามีความเป็นมนุษย์สูง เป็นคนทำงาน ทุกเดือนต้องนัดนำเสนอด่วนคือหน้า เป็น Power of Routine คุณบรรหารไม่มีบ้านที่สุพรรณ แต่ไปสัปดาห์ละ 2-3 วัน ทั้งสุพรรณคือบ้านเขา ต้องหางบประมาณมาตอบแทนพื้นที่ เดิมเราถูกใจคิดว่าท่านเป็นบรรหารบุรี เอาสุพรรณเป็นหลัก แต่เรามีหลักว่าให้น้ำหนักการที่กำกับสุพรรณมาใช้กับทั้งประเทศ

“ชีวิตคุณบรรหารข้าที่สุดคือตอนที่พรรคถูกยุบ เพราะหัวใจเขาคือพรรค เรารักษากฎบัตรคุณบรรหาร ชาติไทยไว้ไม่ได้ตายไปพร้อมคุณบรรหาร เขาไม่เคยมีศัตรูไม่ว่าพรรคไหน ที่คนบอกว่าพรรคเราเป็นรัฐบาล ทุกครั้งนั้นไม่ใช่ประเด็น การได้เป็นรัฐบาลแต่ละสมัย เพราะท่านไม่เคยทิ้งใครก่อน ใครได้ไปเป็นพรรคร่วมรัฐบาลเชื่อได้เลยว่าจะอยู่จนตายพร้อมกัน และส่วน

“การเลือกตั้งครั้งต่อไปก็มีโอกาสที่พรรคอื่นจะ
ได้ฐานเสียงที่สุพรรณบุรี แม้เครือข่ายบริหารจะ
ยังลงเลือกตั้งอยู่ เพราะ ส.ส.ในพรรคหลายคนไม่มี
เหตุผลที่จะอยู่กับชาติไทยพัฒนาต่อและอาจหันไปขอ
พรรคอื่นบ้าง และเพื่อไทยแทน ผมคิดว่าจากนี้พื้นที่ของ
คุณบริหารจะอยู่ในประวัติศาสตร์สุพรรณบุรีในฐานะผู้
พัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี” ดร.โยชิโนริกล่าว

ปัจจัยกำเนิดเจ้าพ่อ-ผู้มีอิทธิพล

อีกความเห็นจากนักวิชาการ ผศ.เวียงรัฐ เนติโพธิ์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า คุณ
บริหารมีลักษณะเป็นเจ้าพ่อ-ผู้มีอิทธิพลที่ไม่ใช้ความ
รุนแรง การจะมองลักษณะร่วมที่สร้างผู้มีอิทธิพลขึ้น
มา ต้องมองจากปัจจัย 4 อย่าง

1.ระบอบทางการเมือง คุณบริหารโตมาจาก
ระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นประชาธิปไตยระดับ
รัฐสภา กลไกนโยบายสาธารณะยังรวมศูนย์ ไม่มีการ
เลือกตั้งท้องถิ่น พรรคการเมืองอ่อนแอ เอื้อให้เกิดผู้
มีอิทธิพล เพราะพวกเขาคำนึงกว่าพรรค บุญคุณสำคัญ
กว่าหีบบัตร ไม่มีการถ่วงดุล

ที่เจ้าพ่อไทยไม่ได้เป็นฝ่ายขวา แต่อุดมการณ์ของไทย
ทั้งหมดเป็นฝ่ายขวาแทบไม่มีเสรีนิยมเลย ผู้มีอิทธิพลจึง
มีอุดมการณ์สอดคล้องกับชาตินิยมแบบไทยๆ

4.ภาคประชาชน ผู้มีอิทธิพลอยู่ได้เมื่อประชาชน
ด้อยโอกาสไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ แต่เมื่อถูก
ทำให้มีการศึกษา มีความตื่นตัวทางการเมืองก็ไม่จำเป็นต้องมีผู้มีอิทธิพล

“แต่ถ้าปัจจัย 3 ข้อแรกย้อนกลับมาในรัฐธรรมนูญ
ที่จะเกิดขึ้น การเลือกตั้งถูกจำกัดให้แคบลง กลไกรัฐถูก
ทำให้รวมศูนย์ อุดมการณ์ถูกทำให้เป็นชาตินิยมแบบ
ไทยๆ มากขึ้น ต่อให้ประชาชนมีฐานะหรือความรู้มาก
ขึ้นก็ไม่อาจทัดทาน ในที่สุดอาจเห็นเครือข่ายใหม่ๆ
เกิดขึ้น แต่จะเป็นเครือข่ายที่สนใจประชาชนน้อยกว่า
ที่เป็นอยู่ ถ้ามีระบอบทางการเมืองที่อุดมการณ์คับแคบ
ลง จะทำให้เกิดการพึ่งพารัฐ อาจย้อนกลับไปใช้ความ
รุนแรงหรือลักษณะอื่นที่แตกต่างจากคุณบริหารก็ได้”
ผศ.เวียงรัฐกล่าว

ลีลาการเมืองแบบ‘เป็นเพื่อนกับทุกคน’

นิกร จ่านอง แกนนำพรรคชาติไทยพัฒนา กล่าวว่า

พื้นที่ เดิมเราถูกโจมตีว่าเป็นบริหารบุรี เอาสุพรรณ
เป็นหลัก แต่เรามีหลักว่าให้นำหลักการที่ทำกับสุพรรณ
มาใช้กับทั้งประเทศ

“ชีวิตคุณบริหารซ้ำที่สุดคือตอนที่พรรคถูกยุบ
เพราะหัวใจเขาคือพรรค เรารักษาจิตวิญญาณพรรค
ชาติไทยไว้ไม่ได้ตายไปพร้อมคุณบริหาร เขาไม่เคยมี
ศัตรูไม่ว่าพรรคไหน ที่คนบอกว่าพรรคเราเป็นรัฐบาล
ทุกครั้งนั้นไม่ใช่ประเด็น การได้เป็นรัฐบาลแต่ละสมัย
เพราะท่านไม่เคยทิ้งใครก่อน ใครได้ไปเป็นพรรคร่วม
รัฐบาลเชื่อได้เลยว่าจะอยู่จนตายพร้อมกัน และส่วน
ใหญ่เราตายก่อนทุกที (ยิ้ม) เป็นบัพเพอร์ปาร์ตี้”

อนาคตต่อไปของพรรคนั้น นิกรยืนยันว่า ได้รับวิธี
การทำงานมาจากบริหาร จุดยืนพรรคที่ทุกคนมองไม่
ออกคือ ส.ส.กว่าครึ่งในประเทศนี้เคยเป็นคนของพรรค
ชาติไทย ความรุนแรงทางการเมืองตลอดสิบปีที่ผ่านมา
จะสอนนักการเมืองได้

“ถ้าใครต้องการมีที่เย็นๆ คือพรรคชาติไทยที่ไม่
ขัดแย้งกับใคร เราเป็นเพื่อนกับทุกคน” นิกรกล่าว

วचना วรลยางกูร